



**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy**

Bydgoszcz, dnia 12.2010 r.

**P/10/049
LBY-4101-18-01/2010**

**Pan
Henryk Dworakowski
Prezes Zarządu
Toruńskiej Energetyki
Cergia SA
w Toruniu**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r., nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy skontrolowała Toruńską Energetykę Cergia SA w Toruniu, zwaną w dalszej części niniejszego wystąpienia „Cergią SA”, lub „Spółką”.

Kontrolą objęto tworzenie i utrzymywanie przez elektrownie i elektrociepłownie zapasów paliw w latach 2009 – 2010 (3 kw.).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole podpisanym 8 grudnia 2010r., Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Prezesowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Zarządu oraz odpowiednich służb Cergii SA w zakresie objętym kontrolą, a w szczególności:

1. Izba nie wnosi uwag do wysokości zapasów paliw podstawowych (miału węglowego i oleju opałowego) gromadzonych i utrzymywanych przez Spółkę w całym analizowanym okresie. Działaniem tym spełniono ustawowe wymogi zawarte m.in. w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625 ze zm.), zwanej dalej „Prawo energetyczne”, według których przedsiębiorstwo zajmujące się wytwarzaniem energii elektrycznej lub ciepła jest obowiązane utrzymywać zapasy paliw w ilości zapewniającej ciągłość dostaw energii elektrycznej lub ciepła do odbiorców.

Przy uwzględnieniu warunków lokalizacyjnych Cergii SA, (tj. odległości od kopalń węgla kamiennego, miejsc składowania zapasów i wytwarzania energii) oraz postanowień § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej (MGPiPS) z dnia 12 lutego 2003r. w sprawie zapasów paliw w przedsiębiorstwach energetycznych (Dz. U. Nr 39, poz. 338 ze zm.), zapasy te winny być utrzymywane w ilości odpowiadającej, co najmniej:

- trzydziestodobowemu zużyciu dla węgla kamiennego,
- dwudziestodobowemu zużyciu dla olejów opałowych.

Kontrola wykazała, że w Cergii SA w całym analizowanym okresie, zarówno w okresach zimowych (listopad – marzec), jak i letnich (kwiecień – październik) magazynowy stan zapasów paliw przekraczał wielkości normatywne, wynikające z wyżej cytowanego rozporządzenia MGPiPS.

Na przykład:

- ♦ Dla Elektrociepłowni Wschód zapas węgla w poszczególnych miesiącach sezonu zimowego 2009/2010 wahał się od 125 tys. Mg w listopadzie 2009r. do 59,8 tys. Mg w marcu 2010 r. i był od 4 do ponad 6 razy wyższy od normatywnego określonego według zasad zawartych w ww. rozporządzeniu MGPiPS.
- ♦ Dla ww. EC Wschód zapas węgla w poszczególnych miesiącach sezonu letniego 2010r. wahał się od 55,5 tys. Mg w kwietniu do 38,8 tys. Mg w sierpniu i był od 8 do ponad 11 razy wyższy od normatywnego określonego według zasad zawartych w ww. rozporządzeniu MGPiPS.

W ocenie NIK przyczyną powyższego stanu zapasów była właściwie prowadzona polityka Zarządu Spółki w zakresie gospodarki zapasami. W związku z tym, że w okresie zimowym występują trudności z terminową realizacją dostaw, spowodowaną m.in. brakami wagonów z uwagi na wzrost popytu na węgiel, awariami taboru kolejowego oraz utrudnieniami w rozładunku węgla (brak rozmrażalni wagonów), większość dostaw realizowano w okresie letnim. Na dodatkowe podkreślenie, zdaniem NIK zasługuje również fakt, że w procedurach wewnętrznych Spółki (karty ryzyk), minimalna ilość zapasów węgla niezbędna dla bezpieczeństwa produkcji została określona na poziomie dwukrotnie wyższym od wymaganego przepisami prawa.

Ponadto kontrola wykazała, że w badanym okresie dokonywano zakupu dodatkowych partii węgla, po okazyjnej cenie, (głównie z importu). Przeprowadzona w czasie trwania kontroli analiza wykazała m.in., że:

- ♦ W badanym okresie przy dostawach węgla ogółem ok. 212 tys. Mg, ponad 86 tys. Mg sprowadzono z importu, co stanowiło 40,7 % ogółu dostaw.
 - ♦ Niższa cena węgla z importu oraz jego wysoka jakość była na tyle znacząca, że z nadwyżką rekompensowała koszty ewentualnego kredytu czy ubytków naturalnych wynikających z dłuższego składowania.
 - ♦ Dodatkowe korzyści wynikające z zakupu węgla pochodzącego z importu to:
 - niska zawartość siarki – skutkująca obniżeniem emisji SO₂, a współspalanie niskozasiarczonego węgla z gorszym jakościowo krajowym, ograniczało ryzyko przekroczenia dopuszczalnych norm emisji,
 - wysoka wartość opału – powiązana z niskim współczynnikiem podatności przemiałowej skutkowałą zwiększeniem żywotności elementów mielących węgiel w młynach węglowych.
 - ♦ Szacunkowe korzyści wynikające z zakupów węgla pochodzącego z importu, po uwzględnieniu dodatkowych kosztów utrzymywania większych zapasów wyniosły prawie 1.500 tys. zł w 2009r. i ponad 900 tys. zł w okresie 3 kwartałów 2010r.
2. NIK pozytywnie ocenia zabezpieczenie w zawieranych corocznie umowach na dostawy węgla i oleju opałowego interesów Cergii SA. Dotyczyło to m.in. uregulowań w zakresie: dostaw paliw o odpowiedniej jakości – uwzględniających wymogi eksploatowanych kotłów energetycznych, zasad wzajemnej kontroli procesu dostaw, w tym badań ilości, jakości i zasad reklamacji, odpowiedzialności i sankcji finansowych za niewykonanie, lub nienależyte wykonanie umowy, a także rozliczeń finansowych oraz innych zabezpieczeń interesów stron (takie jak: rozstrzyganie sporów, działania „sił wyższych”, itp.).
3. Pozytywnie ocenia się także zabezpieczenie warunków do składowania zapasów paliw. Łączna pojemność składów – wynosząca dla węgla prawie 247 tys. Mg w pełni zaspokajała potrzeby Spółki, gdzie maksymalnie w badanym okresie składowano ok. 133 tys. Mg węgla. Składowiska posiadały niezbędną infrastrukturę techniczną – wywrotnicę wagonów, sprzęt do formowania i zagęszczania zwałów (spychacze, ładowarki itp.), oświetlenie, sieć hydrantów wody przeciwpożarowej, a ich podłoże zapewniało właściwą ochronę środowiska. Potwierdzały to wykonane w okresie objętym kontrolą wyniki analiz

fizykochemicznych ścieków i wód opadowych z rejonu składowisk węgla oraz ze składowiska odpadów paleniskowych, które nie wykazywały negatywnego oddziaływania tych składowisk na środowisko.

4. Kontrola wykazała, że w Cergii SA posiadano oraz przestrzegano stosownych instrukcji i procedur regulujących proces produkcji ciepła i energii elektrycznej. Uregulowaniami tymi objęto takie zagadnienia m.in. jak: zakup surowców i składowanie opału, eksploatację kotłów, gospodarkę olejem opałowym, a także „Program badań chemicznych”. Program ten regulował zakres badań, rodzaj metod badawczych, częstotliwości i miejsca poboru prób do badań oraz termin ich wykonania.
5. Laboratorium zakładowe Spółki na realizowany zakres badań posiadało certyfikat Polskiego Centrum Akredytacji w Warszawie i wykonywało zgodnie z harmonogramem przewidziane w „Programie” badania m.in.: ścieków deszczowo-przemysłowych, wód opadowych, jakości węgla (z dostaw oraz produkcyjnego), emisji itp.
6. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia także działania Spółki w zakresie ustalania poziomu kosztów ponoszonych z tytułu tworzenia i utrzymywania zapasów paliw. Do poziomu i sposobu wyliczenia tych kosztów nie wnosił również uwag Urząd Regulacji Energetyki (URE) w trakcie zatwierdzania obowiązujących w badanym okresie trzech „Taryf dla ciepła”.
7. Cergia SA nie była w badanym okresie kontrolowana przez URE na okoliczność utrzymywania zapasów paliw. W Spółce nie występowały sprawy sporne z URE w tym zakresie. W okresie objętym kontrolą na przedsiębiorstwo nie była także nałożona kara z tytułu nieutrzymywania zapasów na odpowiednim poziomie.
8. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia także uwzględnienie w działalności Spółki uwag i wniosków wynikających z poprzedniej kontroli NIK przeprowadzonej w 2001r. w zakresie „tworzenia obowiązkowych zapasów paliw i gospodarowania nimi w latach 1998-2000”.

Spółka, jako podmiot powstały w obecnym układzie własnościowym od 1 lutego 2006r. nie była bezpośrednio objęta kontrolą NIK. Kontrola poprzednia dotyczyła byłego podmiotu gospodarczego pn. „Elektrociepłownia Toruń Spółka Akcyjna” – jednoosobowej Spółki Skarbu Państwa i została przeprowadzona w II/III kw. 2001r. przez Delegaturę Najwyższej Izby Kontroli w Bydgoszczy.

Kontrola stanu uwzględnienia uwag i wniosków NIK, (przeprowadzona w czasie trwania niniejszej kontroli) wykazała, że wnioski dotyczące poprzedniego podmiotu gospodarczego, zostały uwzględnione w działaniach Cergii SA i tak m in.:

- opracowano lub zaktualizowano obowiązujące instrukcje i procedury, w szczególności dotyczących eksploatacji składowisk węgla,
- usprawniono procedury i system pobierania próbek węgla do badań laboratoryjnych.

Przekazując Panu Prezesowi powyższe oceny, Najwyższa Izba Kontroli odstępując od formułowania wniosków nie oczekuje od Pana przedstawienia przez Zarząd Spółki informacji, o której mowa w art. 62 ust. 1 ustawy o NIK.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen zawartych w tym wystąpieniu.